

การพัฒนาโปรแกรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดของเยาวชนแกนนำเครือข่ายป้องกัน ปัญหาเสพติด

The development of a program for drug education programs of youths
leading the network to prevent drug problems

สุภาพร ชินสมพล¹, บุญลือ มีเงิน², เขมกัญญา กล่อมจ่อ²
สุจิตรา ศุภหัตถ์ ²ชัยสิทธิ์ ทิศกระโทก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของตัวแทนแกนนำเครือข่ายป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนมัธยมและ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดของเยาวชนแกนนำเครือข่ายป้องกันปัญหาเสพติดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนหลังและแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย \bar{X} 4.25 ได้สร้างโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและความเป็นผู้นำในกลุ่มเยาวชน ผ่านการทำกิจกรรมแบบฐานกิจกรรม 1) สร้างกระบวนการโดยผ่าน เกมสร้างผู้นำ สร้างความสามัคคี การสื่อสาร เกมใบ้คำ 2) กิจกรรมฐานความรู้ยาเสพติด การเล่นเกมป้องกันยาเสพติด ดนตรีเพื่อป้องกันยาเสพติด หลักการให้คำปรึกษา หลักการทำสื่อเพื่อป้องกันยาเสพติดและ ด้านความรู้และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด กลุ่มเป้าหมายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ พฤติกรรมการป้องกัน, การพัฒนาโปรแกรม

Abstract

This research is aimed at 1) To study the self-protection behavior of narcotics agents of the leading drug prevention network network of high schools and 2) To develop a drug education program for youths leading the network to prevent narcotics problems, the tools used in the research were the pre-test of knowledge and self-protection behaviors from drugs. Analyze data by finding the mean Standard deviation and t-test values are dependent on research results.

Self-protection behavior from narcotics, most respondents had a high level of behavior towards drug prevention in the overall level. The average value was 4.25. Youth group Through

¹ อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์

² เจ้าหน้าที่สำนักกิจการนักศึกษา

activity-based activities) 1) Create a process through Leader building game Create unity, communication, dumb words. 2) Drug knowledge base activities. Drug prevention game play Music for drug prevention Principles of counseling Principles of media for drug prevention and The knowledge and behavior of drug prevention among target groups after joining the program was significantly higher than before participating in the program at the level of .01.

Keywords preventive behavior, program development

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ในปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญมาจากการที่ทุกภาคส่วนยังไม่เข้มแข็งพอที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อม ในชุมชนมีแหล่งซื้อขายยาเสพติดอย่างแพร่หลาย การได้รับแรงสนับสนุนจาก สังคมเพื่อนที่ติดยาเสพติด การเลียนแบบ เพื่อนที่ติดยาเสพติด และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผิดๆ เกี่ยวกับ ยาเสพติด (Sasud and Dilokwutthisit, 2016) จาก ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ ทั้งตัว ผู้เสพและต่อครอบครัว ชาดความรับผิดชอบ ไม่ห่วงใยดูแล ครอบครัว ทำให้ครอบครัวแตกแยก ชาดความ อบอุ่นเป็นเหตุของปัญหาอื่นๆ และมีผลเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม และ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เน้นการแข่งขัน ส่งผลให้มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม (Suttivanich, 2016) ใน ประเทศที่มีการแพร่ ระบาดของยาเสพติดทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามเป็นจำนวน มาก ผลจาก ปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยได้ในอนาคต (Inthachan, 2013) จึงเป็น ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สืบเนื่องมาเป็นเวลานานในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน (Srivithaya, 2015) เพราะชาดความความรับผิดชอบ หรือมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น (Duoc, 2016) สถานการณ์ของ ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยยังมีความรุนแรงและเต็มไปด้วยอันตรายอย่างยิ่ง ต่อเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งเป็นวัยอยากรู้อยากลอง

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ทำให้รัฐบาลได้กำหนดกลยุทธ์ในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาและการจัด กิจกรรมป้องกันและเฝ้า ระวังยาเสพติดในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทุกสถานศึกษาที่กำหนดเป็นเป้าหมาย กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนด นโยบายพิเศษเร่งด่วนเป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและนักศึกษา ตระหนักถึงภัยของยาเสพติด และกระตุ้นปลูกจิตสำนึกในการรู้จักใช้ เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปฏิรูปหลักสูตรและ ระบบการเรียนการสอนให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมคุณธรรม สร้างทักษะชีวิต สร้างเสริมภูมิคุ้มกัน จัดระบบดูแล สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในโรงเรียน Journal of MCU Peace Studies Vol.5 No.3 (September- December 2017) ปรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สะอาดเป็นระเบียบ ปราศจากมุมอับ ประสานชุมชนให้มีส่วน ร่วมในการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง (Chindathong, 2012)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของตัวแทนแกนนำเครือข่ายป้องกันปัญหายาเสพติด ของโรงเรียนมัธยม
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดของเยาวชนแกนนำเครือข่ายป้องกันปัญหายาเสพติด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้โดยการเลือกตัวอย่างแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) มุ่งเน้นเลือกเฉพาะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เคยทำกิจกรรมเรื่องป้องกันยาเสพติดร่วมกับวิทยาลัยนครราชสีมา ตัวแทนนักเรียนแกนนำเครือข่ายยาเสพติดของโรงเรียนที่เขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา ที่ 31 ที่สมัครใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 4 โรงเรียน ดังนี้ 1. โรงเรียนอุบลรัตน์ราชกัญญาราชวิทยาลัย นักเรียนจำนวน 10 คน 2. โรงเรียนบุญวัฒนา จำนวน 10 คน 3. โรงเรียนพระทองคำวิทยาจำนวน 10 คน 4. วิทยาลัยนครราชสีมา จำนวน 20 คน

มีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานศึกษาแนวคิด หลักการและพฤติกรรม การป้องกันปัญหาเสพติดของแกนนำ

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและความเป็นผู้นำในกลุ่มเยาวชน โดยดำเนินการ สังเคราะห์แนวคิด

ขั้นที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดของเยาวชนแกนนำเครือข่ายป้องกันปัญหาเสพติด

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรมการให้ความรู้เยาวชนเรื่องการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชน นำ ข้อมูลและข้อบกพร่องที่พบมาทดลองใช้และพัฒนาเอกสารเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด และ นำเสนอข้อมูลฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการ ดังนี้

- 1) โปรแกรมการให้ความรู้เยาวชนเรื่อง การป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชน
- 2) เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันยาเสพติด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตาม วิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม กำหนดประเด็นและขอบเขตของ คำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ฉบับร่างที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่ง ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ที่ไม่ได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำการตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารว่ามีความ เข้าใจตรงกันหรือไม่ ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถปฏิบัติตาม คำชี้แจงได้อย่าง ถูกต้อง และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ได้ ค่าความเชื่อมั่น 0.75 ทำการปรับปรุงรูปแบบของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

สรุปผลการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และเพศหญิงจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 78

1) ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด วัดความรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 3.57$ และภายหลังการใช้โปรแกรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.69$

2) ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและความเป็นผู้นำในกลุ่มเยาวชนผ่านการทำกิจกรรมแบบฐานกิจกรรม 1) สร้างกระบวนการโดยผ่าน เกมสร้างผู้นำ สร้างความสามัคคี การสื่อสาร เกมใบ้คำ 2) กิจกรรมฐานความรู้ยาเสพติด การเล่นเกมป้องกันยาเสพติด ดนตรีเพื่อป้องกันยาเสพติด หลักการให้คำปรึกษา หลักการทำสื่อเพื่อป้องกันยาเสพติด

อภิปรายผล

1) ด้านความรู้และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรเศรษฐ ศรีแก้วกุล (2545) ผู้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันปัญหาเสพติดด้านความรู้และพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา สุขาวห (2557) ต้นแบบความรู้ในการป้องกันการใช้สารเสพติดที่เหมาะสมกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และบริบทของการเรียนการสอนระดับมัธยมต้นในสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย โปรแกรมสอดคล้องกับหลักฐานทางวิชาการ และความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งความต้องการของ เยาวชน อันจะส่งผลในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการสร้างสื่อเพื่อให้กลุ่มเยาวชนได้เข้าถึงข้อมูลอย่างสะดวกและเกิดการสนใจ จนนำไปให้เกิดความรู้

2. นำชุมชน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันหรือเข้าร่วมการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สุพัตรา สุขาวหและ มานพ คณะโต. การพัฒนาต้นแบบความรู้ในการป้องกันการใช้สารเสพติด ในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง.โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์จังหวัดอุบลราชธานี ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,2557

นรเศรษฐ ศรีแก้วกุล. การพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่องการป้องกันปัญหาเสพติดในเด็ก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2545
ฮูดา แหวะยและคณะ. ประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการ
ป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,2550